

VU Research Portal

Identiteitsontwikkeling van en in een lerarenopleiding

de Kort, B.E.

2019

document version

Publisher's PDF, also known as Version of record

[Link to publication in VU Research Portal](#)

citation for published version (APA)

de Kort, B. E. (2019). *Identiteitsontwikkeling van en in een lerarenopleiding: Antwoorden op het Appel van de Ander.* [, Vrije Universiteit Amsterdam].

General rights

Copyright and moral rights for the publications made accessible in the public portal are retained by the authors and/or other copyright owners and it is a condition of accessing publications that users recognise and abide by the legal requirements associated with these rights.

- Users may download and print one copy of any publication from the public portal for the purpose of private study or research.
- You may not further distribute the material or use it for any profit-making activity or commercial gain
- You may freely distribute the URL identifying the publication in the public portal

Take down policy

If you believe that this document breaches copyright please contact us providing details, and we will remove access to the work immediately and investigate your claim.

E-mail address:

vuresearchportal.ub@vu.nl

Inhoud

Voorwoord	11
Inleiding en onderzoeksvraagstelling	15
1. Identiteit en organisatie-identiteit	21
1.1. Identiteit	21
1.1.1. Identiteit is een dynamisch construct, in ontwikkeling	22
1.1.2. Narratieve identiteit	22
1.1.3. Identiteit als relationeel proces	23
1.1.4. Identiteit en plaats en tijd	23
1.2. Organisatie-identiteit	23
1.2.1. Organisatie-identiteit als een telkens weer veranderend construct	25
1.2.2. Organisatie- identiteit, geconstrueerd in narratieven	26
1.2.3. Organisatie-identiteit als relationeel constructieproces	27
1.2.4. Organisatie-identiteit en plaats en tijd	27
1.3. Intermezzo: een eerste aanzet voor een onderzoekskader	28
1.3.1. Langs welke weg kan identiteit als constructieproces zichtbaar gemaakt worden?	28
1.3.2. Hoe kan over identiteit als constructieproces gesproken worden?	29
1.3.3. Wat kan verder onderzocht worden?	29
1.4. Nadere verkenning ten behoeve van het onderzoekskader	30
1.4.1. Proces	30
1.4.2. Narratieven	30
1.4.3. Agency en Structure, performed en produced identity	32
1.4.4. Narratieve analyse en discoursanalyse	34
1.4.5. Positionering	34
1.4.6. Ever produced narrative	36
2. Levensbeschouwelijke identiteit – identiteit	37
2.1. Identiteit als levensbeschouwelijke identiteit van een school	38
2.2. Levensbeschouwing en religie	40
2.2.1. Verkenning	40
2.2.2. Belangrijke lijnen	48
2.3. Levensbeschouwelijke identiteit	48

2.3.1.	Persoonlijke levensbeschouwelijke identiteit	49
2.3.2.	De levensbeschouwelijke identiteit van een (onderwijs-)organisatie	51
2.3.3.	Benaderingen van (collectieve) levensbeschouwelijke identiteit	52
2.4.	Conclusies en duidingen	64
2.4.1.	Levensbeschouwelijke identiteit	64
2.4.2.	Dilemma van deductief of inductief	65
2.4.3.	Narratieve benadering	65
2.4.4.	Inhoudelijk onderzoekskader en de onderzoeksvraagstelling	65
3.	Onderzoeksontwerp en methodologische verantwoording	67
3.1.	De onderzoeksvraag	67
3.2.	Onderzoeksontwerp	68
3.2.1.	Een sequentiële aanpak	68
3.2.2.	Vijf componenten	69
3.2.3.	De vijf episodes	69
3.3.	Interpretatief onderzoek	71
3.4.	Opzet en verantwoording van het onderzoek	74
3.4.1.	Afbakening van het onderzoeksgebied	74
3.4.2.	Cross-case study	73
3.4.3.	Iteratie, recursiviteit en dynamische flexibiliteit	75
3.4.4.	Methoden	79
3.4.5.	Uitwerking in de opzet en uitwerking van het onderzoek	82
3.4.6.	Neerslag in deze studie	84
3.4.7.	Verantwoording	85
3.4.8.	Persoon, rol en plaats van de onderzoeker	88
3.5.	Relevantie van het onderzoek	90
4.	Wat voorafging aan de totstandkoming van de Marnix Academie	93
4.1.	Historie van het Utrechtse protestants-christelijke opleidingsonderwijs in vogelvlucht	93
4.2.	Levensbeschouwelijke kleuren in de periode voorafgaand aan de fusie	96
4.3.	Ervaringen van binnenuit in de periode voorafgaande aan de fusie	98
4.3.1.	De Marnix Kleuterkweekschool	99
4.3.2.	De H.P.A. Jan van Nassau	100
4.3.3.	De C.P.A. Rehoboth	101
4.4.	Duiding van de situatie tot aan de fusie	102
5.	De aanloop tot de fusie van 1984	105
5.1.	Landelijke context en ontwikkelingen in vogelvlucht	105
5.2.	Utrechtse stappen richting fusie	108

5.3.	Ervaringen van binnenuit	112
5.4.	Duidingen van de stappen richting fusie	113
6.	De fusie van 1984 en daarna	117
6.1.	Het landelijke beeld	117
6.2.	De Marnix Academie	120
6.3.	Ervaringen van binnenuit	124
6.4.	Duiding van de periode van de fusie en daarna	126
7.	Het verhaal in visitaties en accreditaties	129
7.1.	De landelijke achtergronden	129
7.2.	Ontwikkelingen in en rond de lerarenopleidingen, specifiek de pabo's	131
7.3.	De Marnix Academie en visitaties en accreditaties	136
7.3.1.	De visitatie van 91/92	136
7.3.2.	De visitatie van 95/96	140
7.3.3.	De visitatie van 2002	143
7.3.4.	De accreditatie van 2009	145
7.3.5.	De accreditatie van 2014	148
7.3.6.	Ervaringen van binnenuit	149
7.3.7.	Duiding van de episode van visitatie en accreditatie	151
8.	Hoog Zelfsturende Programmering	157
8.1.	De landelijke achtergronden	157
8.2.	De Marnix Academie en zelfsturing	159
8.3.	Ervaringen van binnenuit	163
8.4.	Duiding van de episode HZP	164
9.	De formulering van een beroepsbeeld	169
9.1.	De landelijke achtergronden en ontwikkelingen	169
9.2.	De Marnix Academie en een beroepsbeeld	173
9.3.	Ervaringen van binnenuit	179
9.4.	Duiding van de episode van het ontwikkelen van een beroepsbeeld	181
10.	De totstandkoming van het strategisch plan 2013-2017	185
10.1.	Landelijke ontwikkelingen	185
10.2.	De Marnix Academie en de keuzes voor 2013-2017	190
10.3.	Ervaringen van binnenuit	196
10.4.	Duiding	198
11.	Het verhaal en de verhalen van de Marnix Academie (1984-2014)	201
11.1.	De achtergronden bij het verhaal en de verhalen van de Marnix Academie	201

11.2.	De landelijke ontwikkelingen en dominante discoursen	202
11.3.	Het verhaal en de verhalen van de Marnix Academie	205
11.4.	Duiding van het verhaal en de verhalen	211
11.5.	De reconstructie	214
11.6.	Produced en performed identity	216
11.7.	De levensbeschouwelijke laag	217
12.	De levensbeschouwelijke laag/oriëntatie	219
12.1.	De Federatie Christelijk HBO	222
12.2.	DBO en DCBO	225
12.3.	Commissie Identiteit	228
12.4.	Verantwoording van de identiteit van de Marnix Academie	231
12.5.	Lectoraat Dynamische Identiteitsontwikkeling	234
12.6.	Ervaringen van binnenuit	235
12.7.	Duiding	236
12.8.	Religie/ levensbeschouwing beyond a concept	239
12.8.1.	Lived Religion	239
12.8.2.	Liquid Religion	240
12.8.3.	Hybrid Religiosity	240
12.8.4.	Transreligious Multiplicity	241
12.9.	Duiding hernomen	242
13.	Conclusies en aanbevelingen	247
13.1.	Terugblik en hoofdlijnen	247
13.2.	Conclusies ten aanzien van onderzoeksvraagstelling en subvragen	249
13.2.1.	Identiteit als dynamisch begrip	249
13.2.2.	Organisatie-identiteit en het dynamische begrip	249
13.2.3.	Reconstructie-framework	250
13.2.4.	Het eigen verhaal, de eigen verhalen	250
13.2.5.	Levensbeschouwelijke identiteit	251
13.3.	Conclusies: de narratieven en discoursen geduid	253
13.3.1.	De verhalen van de Marnix Academie	253
13.3.2.	De duiding en waardering van de context	255
13.3.3.	De levensbeschouwelijke gelaagdheid	257
13.4.	Conclusies ten aanzien van de relevantie van het onderzoek	258
13.4.1.	Wetenschappelijke relevantie	258
13.4.2.	De maatschappelijke relevantie	259
13.5.	Aanbevelingen	259
13.5.1.	Aanbevelingen voor verder onderzoek	259
13.5.2.	Aanbevelingen voor verdere uitwerking en praktisch handelen	260

Bijlage 1: Literatuurlijst	263
Bijlage 2: Lijst documenten extern	285
Bijlage 3: Lijst documenten intern	290
Bijlage 4: Lijst figuren	298
Bijlage 5: Lijst gebruikte afkortingen	299
Bijlage 6: Lijst geïnterviewde collega's	302
Bijlage 7: Gespreksleidraad interviews	303
Bijlage 8: Gespreksleidraad groepsinterview	306
Bijlage 9: Onderzoeksdata	309
Bijlage 10: Samenvatting	310
Bijlage 11: Summary	325
Bijlage 12: Curriculum Vitae	339